

جمهوری اسلامی ایران
وزارت نفت

«نظام نامه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

نظر به وجود مسائل اجتماعی، اقتصادی و محیط زیستی در مناطق متأثر از فعالیت‌های صنعت نفت و آثار و پیامدهای آن بر کار آیی فعالیت‌های صنعتی و با هدف ایجاد فضای لازم برای افزایش اعتماد اجتماعی، بهینه‌سازی هزینه‌کردها، بهبود روابط با جوامع محلی و تسهیل شرایط کاری در این جوامع، بدین وسیله «نظام‌نامه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت» با استناد به جزء (۶) بند (ب) ماده ۳ قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت ابلاغ می‌گردد:

ماده ۱ - هدف

این نظام‌نامه با هدف استقرار نظام یکپارچه عمل به مسئولیت اجتماعی، بهینه‌سازی هزینه‌کرد در زمینه اقدام‌های مرتبط سازمان‌ها/شرکت‌های صنعت نفت و نظارت عالیه در این خصوص تدوین شده است.

ماده ۲ - الزامات و مستندات قانونی

- ۱-۲ - سیاست‌های کلی محیط زیست، ابلاغیه مقام معظم رهبری (سال ۱۳۹۴)
- ۲-۲ - بند (ذ) ماده (۷۴) قانون برنامه ششم توسعه
- ۳-۲ - آیین نامه اجرایی جزء (۲) بند (الف) ماده ۸۰ قانون برنامه ششم توسعه
- ۴-۲ - تبصره ذیل ماده واحده قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته (۱۳۹۴/۷/۲۸)
- ۵-۲ - تبصره ذیل ماده ۸۰ اساسنامه شرکت ملی نفت ایران
- ۶-۲ - راهنمای استاندارد مسئولیت اجتماعی و خیر جمعی - سازمان ملی استاندارد - شماره ۲۲۹۱۰

ماده ۳ - تعاریف

- ۱-۳ - توسعه پایدار: حسب تعریف استاندارد ملی «مسئولیت اجتماعی و خیر همگانی»، توسعه پایدار توسعه‌ای است که تامین نیازهای نسل حاضر را با در نظر گرفتن حق و توانایی نسل‌های آینده برای برآوردن نیازهای آنها امکان پذیر می‌سازد.
- ۲-۳ - مسئولیت اجتماعی صنعت نفت: مسئولیتی است که طبق آن شرکت‌ها یا سازمان‌های فعال در این صنعت علاوه بر وظایف سازمانی، از طریق رفتار پیشگیرانه و اصلاحی به مدیریت تأثیرات و پیامدهای ناشی از تصمیم‌ها یا فعالیت‌های خود در قبال ذینفعان پرداخته و به تحقق توسعه پایدار در چارچوب این نظام‌نامه کمک کنند.
- ۳-۳ - ارزیابی تأثیرات اجتماعی (پیوست اجتماعی): چهارچوبی مطالعاتی و اجرایی است که به منظور شناسایی و ارزیابی تأثیرات اجتماعی پروژه‌ها و فعالیت‌های توسعه‌ای صنعت نفت صورت می‌گیرد و درصدد حذف یا به حداقل رساندن چالش‌ها و پیامدها

همچنین تقویت اثرات مثبت پروژه ها بر اجتماعات انسانی است.

۳-۴- مناطق فعالیت صنعت نفت: مطابق

بند ۱۴ آیین نامه نظام های اداری و استخدامی و حقوق و مزایای کارکنان صنعت نفت؛ مناطق فعالیت صنعت نفت، مناطقی است که صنعت نفت (خشکی و دریا) دارای تاسیسات و امکانات بوده و یا به منظور انجام وظایف و مسئولیت های محوله طبق قوانین و مقررات موضوعه در آن محل ها به طور موقت یا دائم حضور دارد، لیکن به دلایلی از جمله: اجرای طرح های توسعه ای میادین نفتی، تمرکز استراتژیک منابع نفتی و تاثیر پذیری و تاثیرگذاری بر جوامع پیرامونی، مناطق اولویت دار به منظور ایفای مسئولیت اجتماعی شامل مناطق ذیل می باشد:

- منطقه عمومی پارس، منطقه غرب کارون، حوزه جغرافیایی شرکت های مناطق نفت خیز جنوب، نفت مناطق مرکزی، نفت فلات قاره، نفت اروند، منطقه ویژه اقتصادی ماهشهر، پالایشگاه ها و تاسیسات فرآورش پیوسته با بالادست در همان مناطق از قبیل پالایشگاه گاز شهید هاشمی نژاد.

۳-۵- جوامع محلی: مقصود از جوامع محلی

در این نظام نامه گروهی از مردم با هویت مشخص است که در مناطق مختلف فعالیت صنعت نفت ساکن بوده و بر فعالیت های صنعت نفت تاثیر مستقیم یا غیرمستقیم داشته یا از آن تاثیر می پذیرند.

۳-۶- توانمندسازی: بهره گیری از

روش های متنوع حمایتی، تسهیل گری اجتماعی، آگاهی بخشی و آموزشی (به ویژه آموزش های فنی و حرفه ای و تقویت بنیه علمی دانش آموزان کم بضاعت و با توجه ویژه به

زنان و دختران) که با هدف خوداتکایی و توسعه سرمایه انسانی در جوامع محلی، صورت می پذیرد.

۳-۷- موضوعات اساسی: دربرگیرنده

موضوعاتی در حوزه های اقتصادی، محیط زیستی، اجتماعی و منابع انسانی است که بر اساس مطالعه پیامدهای ناشی از تاثیرات (مثبت و منفی) فعالیت های ذاتی سازمان/شرکت، چالش های موجود در مناطق و دغدغه های سازمان/شرکت شناسایی، تعیین و اولویت بندی می شوند. این موضوع ها در جهت پاسخگویی به ذینفعان، تقویت زنجیره ارزش شرکت و تحقق توسعه پایدار، مبنای تدوین و اجرای برنامه های سالانه مسئولیت اجتماعی شرکت ها قرار می گیرند.

۳-۸- ذینفعان: افراد، سازمان ها و

پدیده هایی که از تصمیم ها و فعالیت های سازمان/شرکت (فرآیندها، محصولات یا خدمات) متاثر شده یا می توانند بر سازمان در اجرای موفق استراتژی ها و دستیابی به اهداف آن تاثیرگذار باشند. از جمله ذینفعان می توان به سازمان/شرکت بالادستی، سهام داران، پیمان کاران، مشتری ها، کارکنان، سازمان های مردم نهاد، ساکنین جوامع محلی، اکوسیستم ها، گونه های گیاهی و جانوری و غیره اشاره کرد.

۳-۹- زنجیره ارزش: سلسله فعالیت ها و

گروه ها که ارزش را در قالب محصولات یا خدمات، فراهم و یا دریافت می کنند (نظیر: پیمانکاران، مشتریان و مصرف کنندگان).

۳-۱۰- زنجیره تامین: سلسله فعالیت ها یا

گروه هایی که محصولات یا خدماتی، را برای یک سازمان فراهم می کنند.

ماده ۴- موضوعات اساسی اولویت دار صنعت نفت

برخی از مهم‌ترین موضوعات اساسی اولویت‌دار صنعت نفت در زمینه مسئولیت اجتماعی شرکتی:

۴-۱- مشارکت در توسعه زیرساخت‌ها و امکانات روبنایی و زیربنایی در مناطق فعالیت صنعت نفت با همکاری دستگاه‌ها و سازمان‌های اجرایی ذیربط (به گونه‌ای که این مشارکت منجر به شانه خالی کردن دستگاه‌ها/سازمان‌ها از وظایف ذاتی خود نگردد)

۴-۲- برقراری تعامل مطلوب میان ساکنان جوامع محلی و کارکنان صنعت نفت و کاهش فاصله اجتماعی میان آنان در مناطق فعالیت صنعت نفت

۴-۳- توانمندسازی ساکنان جوامع محلی به منظور کسب/ارتقاء مهارت‌های کار و زندگی
۴-۴- ایجاد/تقویت زنجیره تامین تدارکات محلی صنعت نفت، اشتغال‌زایی و معیشت پایدار محلی

۴-۵- بهره‌گیری از ظرفیت سمن‌های فعال در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی و محیط زیستی در طراحی و اجرای برنامه‌های مسئولیت اجتماعی صنعت نفت

۴-۶- کاربست پیوست‌های اجتماعی و محیط زیستی در پروژه‌های مهم مصوب صنعت نفت
۴-۷- مشارکت در حفاظت از منابع طبیعی، تنوع زیستی و اکوسیستم‌های حساس موجود در مناطق فعالیت صنعت نفت

۴-۸- کاهش انتشار کربن و سازگاری سازمان/شرکت با خطرات فعلی و پیش‌بینی‌شده مرتبط با تغییر اقلیم و کمک به جوامع و اقتصادها برای مقاومت در برابر

تأثیرات تغییرات اقلیمی

۴-۹- ترویج فرهنگ مصرف بهینه و پایدار از منابع و انرژی از طریق آموزش، مهارت‌افزایی و نوآوری در بین کارکنان و جامعه
۴-۱۰- بهبود شرایط کار و زندگی کارکنان و حمایت اجتماعی از خانواده‌های آنان
۴-۱۱- توسعه ایمنی و بهداشت در قبال کارکنان و جوامع محلی
۴-۱۲- مشارکت در مدیریت حوادث غیر مترقبه طبیعی و امداد رسانی

ماده ۵- اقدامات لازم برای تحقق مسئولیت اجتماعی صنعت نفت

متناسب با مقدرات و منابع قابل دسترسی، اقدام‌های لازم بر پایه موضوعات اساسی قابل انجام است، از جمله:

۵-۱- اجرای برنامه‌های آموزشی (نظیر: مهارت‌های فنی-حرفه‌ای و توسعه فردی) جهت توانمندسازی جوامع محلی با تاکید بر گروه‌های آسیب‌پذیر با اولویت استفاده از متخصصین و نیروهای فنی داوطلب صنعت نفت همچنین ظرفیت‌های کارگاهی موجود در این صنعت
۵-۲- کمک به تقویت بنیه علمی دانش‌آموزان ساکن جوامع محلی مناطق فعالیت صنعت نفت

۵-۳- تقویت و استفاده از ظرفیت‌های تولیدی و خدماتی جامعه پیرامونی و پیمانکاران محلی (با اولویت تعاونی‌های محلی) در زمینه تامین کالاهای مورد نیاز صنعت (نظیر تهیه مواد خوراکی، تولید لباس کار، وسایل نقلیه برای ایاب و ذهاب کارکنان، تعمیر ماشین‌آلات، توسعه و نگهداشت فضای سبز و ...) در چارچوب و با رعایت استانداردهای مرتبط

۵-۴-حمایت و جلب مشارکت شرکت‌های دانش بنیان و استفاده از دستاوردها و ابتکار عمل‌های آنان در طراحی و اجرای برنامه‌های مسئولیت اجتماعی شرکت (نوآوری‌ها در زمینه‌های کسب و کار دیجیتال، گردشگری، بازیافت، حفاظت از گونه‌های در معرض انقراض، آموزش و توانمندسازی)

۵-۵-بکارگیری حداکثری ساکنان بومی در مشاغل عمومی و اولویت جذب آنان در مشاغل فنی و نیازمند صلاحیت حرفه‌ای با رویکرد ایجاد فرصت‌های برابر و عدم تبعیض

۵-۶-کمک و مشارکت در احداث، بازسازی و تجهیز مراکز آموزشی، بهداشتی و درمانی، فرهنگی و تفریحی مناطق فعالیت صنعت نفت از طریق دستگاه‌های ذیربط از جمله موارد زیر:

- در روستاها: خانه بهداشت، درمانگاه، مدرسه، آب آشامیدنی و فاضلاب، زمین ورزشی و راه‌های مواصلاتی روستایی و عشایری
- در شهرها: درمانگاه، مراکز آموزشی، مراکز فنی و حرفه‌ای، مراکز فرهنگی چند منظوره و فضاهای ورزشی.

تبصره ۱- در همه موارد باید از اجرای طرح‌های با اعتبار ریالی بالا و زمان‌بندی طولانی اجتناب شده و به طرح‌های کوچک و پربازده خاصه در مناطق روستایی اولویت داده شود.

تبصره ۲- اجرای برنامه‌ها و پروژه‌های فوق الذکر می‌بایست با هماهنگی دستگاه متولی حسب ضوابط، استانداردها، طرح‌های تیپ، شاخص‌های فنی و رعایت سرانده‌های مورد نظر دستگاه متولی صورت گیرد.

تبصره ۳- طرح‌های عمرانی مسئولیت اجتماعی که به عنوان مثال در قالب طرح‌های EPC/EPD/IPC/Buy Back که به تایید شورای

اقتصاد رسیده‌اند، نیز مشمول همین قاعده خواهند بود.

۵-۷-ایجاد شرایط لازم برای ساکنان بومی هم‌جوار تاسیسات نفتی (اقشار تحت پوشش کم‌میه امداد، بهزیستی و گروه‌های آسیب پذیر) و در صورت امکان، استفاده از امکانات خدماتی نظیر آموزشی، بهداشتی و درمانی و ورزشی در اختیار شرکت و مشارکت دادن آنها در برنامه‌های فرهنگی، مراسم و رویدادهای مختلف شرکت در چارچوب قوانین و مقررات صنعت نفت.

۵-۸-آموزش و آگاه سازی جوامع محلی در زمینه اهداف توسعه پایدار از جمله صرفه جویی در مصرف آب و انرژی

۵-۹- تصفیه پساب و بازیافت پسماند و استفاده مجدد از آنها برای توسعه فضای سبز، امور کشاورزی محلی و نظایر آن

۵-۱۰- آموزش و مشاوره برای خانواده کارکنان در زمینه های روانی، تحصیلی، شغلی، آسیب های اجتماعی و نظایر آن

۵-۱۱- مشارکت و همکاری با دستگاه‌های ذیربط در امداد رسانی در مواقع بروز حوادث غیر مترقبه (بلایای طبیعی، بیماری‌های واگیردار و غیره)

۵-۱۲- شفاف سازی و اطلاع رسانی اقدام‌های مسئولیت اجتماعی، از طریق ارتباط مستقیم با ذینفعان، از طریق نصب تابلو و برچسب، تولید اقلام رسانه‌ای و انتشار گزارش‌های مسئولیت اجتماعی (گزارش‌های پایداری) و نظایر آن

۵-۱۳- مشارکت با ذینفعان کلیدی و نخبگان محلی در احصاء ظرفیت‌ها، نیازمندی‌ها و تدوین برنامه‌های عملیاتی مسئولیت اجتماعی (Action Plan)

مدیریت مسئولیت اجتماعی شرکت به امر آموزش، پژوهش و دانش‌افزایی لازم در این حوزه مبادرت ورزیده و از ابتکار عمل شرکت‌های پیشرو داخلی و خارجی برخوردار گردند.

ماده ۸- ساختار، نظام اجرایی و بودجه

۸-۱- نظارت کلان بر اجرای مفاد این نظام‌نامه شامل تایید کلی سقف منابع تخصیص یافته به مناطق فعالیت صنعت نفت توسط هر یک از چهار شرکت اصلی، در هر سال بر عهده شورای عالی مسئولیت اجتماعی (شورای معاونین وزارت نفت) می‌باشد.

۸-۲- کارگروه تعیین شده توسط وزیر نفت حسب شرایط خط مشی‌ها و جهت گیری‌های عمل به مسئولیت اجتماعی در مناطق فعالیت صنعت نفت را سالانه به چهار شرکت اصلی ابلاغ می‌نماید.

۸-۳- شرکت‌های اصلی می‌بایست با هماهنگی مشاور اجتماعی وزیر نسبت به ایجاد ساختار امور مسئولیت اجتماعی شرکت اقدام نمایند.

۸-۴- شرکت‌های تابعه وزارت نفت مکلف‌اند نسبت به الزام پیمانکاران جهت افتتاح حساب بانکی در شهرستان محل اجرای طرح/ پروژه اقدام نمایند، هرگونه پرداخت به پیمانکاران از طریق حساب بانکی مذکور صورت خواهد پذیرفت، پرداخت حقوق و مزایا، حق بیمه و سایر امور مالی مرتبط با کارکنان شاغل در طرح/ پروژه مربوطه بایستی از طریق حساب مذکور صورت پذیرد.

۵-۱۴- اجرای ارزیابی تأثیرات اجتماعی (پیوست اجتماعی)

۵-۱۵- انجام ارزیابی اثربخشی اقدام‌ها و فعالیت‌های حوزه مسئولیت اجتماعی و انعکاس آن در گزارش پایداری شرکتی

تبصره ۴- شرکت‌ها در مواردی نظیر: شناسایی و اولویت‌بندی موضوع‌های اساسی، تدوین برنامه عمل، انجام ارزیابی‌های اثربخشی و تهیه گزارش پایداری می‌توانند از مشاورین ذیصلاح استفاده نمایند.

ماده ۶- نحوه مشارکت ذینفعان در تحقق مسئولیت اجتماعی شرکتی

۶-۱- به منظور فعال‌سازی ظرفیت‌ها و فرصت‌های موجود در جوامع محلی، سازمان‌ها، تشکلات و استفاده بهینه از آنها لازم است برنامه‌ها و اقدام‌های مسئولیت اجتماعی، با اولویت جلب مشارکت ذینفعان مرتبط با آن برنامه‌ها و اقدام‌ها انجام پذیرد.

۶-۲- شرکت‌های اصلی می‌توانند جهت کمک به اجرای برنامه‌های مسئولیت اجتماعی سایر سازمان‌ها/ شرکت‌های صنعت نفت در دیگر مناطق فعالیت صنعت نفت (در راستای تحقق توسعه متوازن جوامع محلی) مشارکت نمایند.

ماده ۷- آموزش و پژوهش

ضروری است مدیران و کارشناسان شرکت‌های فعال در صنعت نفت کشور از طریق واحد مرتبط (نظیر توسعه منابع انسانی، آموزش و پژوهش) در جهت

۸-۵- کلیه شرکت‌های مشمول این نظام‌نامه می‌بایست از طریق شرکت اصلی نسبت به ارائه گزارش سالیانه نحوه اجرای مسئولیت اجتماعی خود به امور مسئولیت اجتماعی صنعت نفت اقدام نموده و این امور نیز با تدوین شاخص‌های ارزیابی و رتبه‌بندی، نسبت به ارائه گزارش‌های سالیانه در حوزه مسئولیت اجتماعی به شورای عالی مسئولیت اجتماعی صنعت نفت (شورای معاونان) اقدام نماید.

۸-۶- به منظور پایش و نظارت جامع بر اقدام‌های مسئولیت اجتماعی شرکتی لازم است پایگاه داده‌ای در خصوص برنامه‌های مسئولیت اجتماعی صنعت نفت با همکاری شرکت‌ها و امور مسئولیت اجتماعی صنعت نفت ایجاد و به طور مستمر به روز گردد.

ماده ۹- شرایط اجرای طرح‌ها

۹-۱- طرح‌های عمرانی از طریق مدیریت نظارت بر طرح‌های عمرانی مناطق نفت‌خیز شرکت ملی نفت ایران به انجام می‌رسد.
تبصره ۵: شرکت‌های خصوصی/واگذار شده صنعت نفت لازم است اقدام‌های خود را هم‌سو با خط‌مشی‌ها و جهت‌گیری‌های وزارت نفت در حوزه مسئولیت اجتماعی ساماندهی و با هماهنگی شرکت اصلی مرتبط در سامانه متمرکز مسئولیت اجتماعی وزارت نفت بارگذاری نمایند.

۹-۲- بهره‌گیری از المان‌های سازه‌ای خلاقانه و نمادهای یکنواخت جهت معرفی شرکت اصلی، فرعی و تابعه وزارت نفت به عنوان متولی طرح‌ها الزامی می‌باشد.

ماده ۱۰- اطلاع‌رسانی

کلیه شرکت‌ها مکلف‌اند با ایجاد بخش مستقل مسئولیت اجتماعی در صفحه اصلی تارنمای شرکت، نسبت به اطلاع‌رسانی برنامه‌ها و فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی خود اقدام نمایند.

ماده ۱۱- راهبری

راهبری عملیاتی شدن مفاد این نظام‌نامه بر عهده امور مسئولیت اجتماعی صنعت نفت که زیر نظر مشاور اجتماعی وزیر فعالیت می‌نماید، با همکاری مشاوران اجتماعی و مشاوران امور زنان چهار شرکت اصلی و کمیته‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌های زیرمجموعه می‌باشد. در جهت شفاف‌سازی و عملیاتی کردن مفاد آن، آیین‌نامه اجرایی توسط امور مذکور تهیه و ابلاغ خواهد شد.
تبصره ۶: مشاوران اجتماعی شرکت‌های اصلی با تایید مشاور اجتماعی وزیر و حکم مدیران عامل شرکت‌ها منصوب می‌شوند.

ماده ۱۲- دامنه شمول

کلیه سازمان‌ها و شرکت‌های فعال در صنعت نفت کشور مشمول مفاد این نظام‌نامه می‌باشند.

ماده ۱۳- به‌روزرسانی نظام‌نامه

«نظام‌نامه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت» هر دو سال با پیشنهاد امور مسئولیت اجتماعی و ابلاغ وزیر نفت، به‌روزرسانی می‌شود. این نظام‌نامه در سیزده ماده و شش تبصره تنظیم شده و از تاریخ ابلاغ، جایگزین ابلاغیه شماره ۴۰۷-۲/۲۰ مورخ ۱۳۹۸/۶/۵ گردیده و لازم‌الاجرا است.

